

MATĚJ DOHNAL

**Skřipácká muzika na IX.
ročníku festivalu
„Sharq Taronalari“**

25. – 30. 8. 2013 Samarkand
Uzbekistán

Skřipáky podpořili

- Město Jihlava

<http://www.jihlava.cz>

- EKAN Servis, s.r.o.

<http://www.ekanservis.estranky.cz>

- Pramínek Jihlava

<http://praminekjihlava.cz>

- František Lupač

- Tisk-reklama s.r.o.

<http://www.tisk-reklama.cz>

Obsah

23. srpen 2013 – Cesta, let, ubytování	7
24. srpen 2013 – Taškent, velvyslanectví.....	10
25. srpen 2013 – Vlak, Samarkand, soutěž.....	14
26. srpen 2013 – Totální přežrání.....	19
27. srpen 2013 – Pohádka o prezidentovi a Marušce	22
28. srpen 2013 – Den, kdy to přišlo	28
29. srpen 2013 – Výlet do Buchary a koncert, kde bylo diváků jak v Česku	36
30. srpen 2013 – Už je konec	42

23. srpen 2013 – Cesta, let, ubytování

Po několika týdnech až měsících příprav nastal den D. Kolem jedenácté dopoledne jsme vyrazili dvěma auty nezávisle na sobě z Jihlavy na Letiště Václava Havla v Praze. Tam jsme se sešli až překvapivě rychle. Na všechno jsme si nechali obrovskou časovou rezervu, takže byl čas dát si sváču, kafe, a až pak řešit odbavení (a stejně tak brzo nebyla otevřená přepážka). U economy class byla docela fronta, tak jsme se nacpali k fajn slečně u prioritního odbavení (ona si nás stejně zavolala). Pořád nás všude kontrolovali, jestli fakt dostaneme víza atd. A hlavně na nás koukali jak na idioty, co to táhnem za mrtvolu v tý bedně. Kufry nám prošly v pohodě, byli jsme v rozmezí od 12 do 20 kg. Horší to bylo s bednou. Poslali nás k odbavení nadměrných zavazadel a tam nikdo. Za chvíli vylezl chlápek, zaremcal, že to sám tahat nebude a zmizel na druhou stranu letiště. Naštěstí za dalších pár minut se objevil další, o dost ochotnější. Náš pár měsíců starý odhad váhy bedny vyšel skoro přesně, měla přesně 70,4 kila (byla tam navíc role smršťovací fólie).

U kontroly příručních zavazadel jsme měli strach, že budeme muset z batohů vyndat úplně všechnu elektroniku, ale obavy byly naštěstí zbytečné, stačily jim jen notebooky. Při pohledu na ostatní cestující jsme zjistili, že někdo opravdu nakupuje v bezcelní zóně - chlápek před námi musel vyskládat z tašky asi 10 parfémů a podobných věcí, někdo jiný šel s fungl novým šicím strojem. Nejlepší byl ale

chlápek, co si chtěl s sebou vzít do letadla křovinořez v krabici. To by mu možná ještě prošlo, kdyby v něm nebyl benzín... A vůbec byl zvláštní, kolem čtvrt na 4 hodil sáčko na zem a začal se modlit.

Let proběhl v naprosté pohodě, jen šest hodin ve vzduchu je prostě celkem nuda. Lenka sice překonala svůj strach z létání, ale cesty zpět se bát zase bude. Terka se těší. Já po dobu letu kreslil tenhle web, Marek a Jirka koukali na mobilech na filmy, pan Brtník na letušku a mezi tím pročítal česko-ruský slovník. Až do přistání v Taškentu jsme byli jen obyčejní cestující v economy class s velkou bednou. Jen co jsme přistáli, vyhlásili rádiem, že máme u letadla přistavený extra mikrobusek a nemusíme se mačkat s ostatními v tom normálním (škoda, že hlášení bylo anglicky a nikdo nám neřekl „teď dávej pozor, týká se tě to“). Odvezli nás k nějaké VIP přepážce pasové kontroly, vybrali si od nás lístky od zavazadel, ... Tady jsme začali mít trochu strach, co se bude dít. Všechno ale bylo v pohodě, za chvíli přišli s našimi kufry i bednou, ujal se nás jeden z organizátorů festivalu a začaly se tisknout víza, vypisovat celní protokoly atd. Za chvíli za námi dorazil i zástupce velvyslance v Taškentu pan Masařík, což nás velmi uklidnilo. Vyřízení víz sice nějakou dobu trvalo, ale měli pro nás nachystané i občerstvení.

Po vyřízení všech těch papírů na nás na letišti čekal mikrobusek. Haha, mysleli si, že do toho ISUZU dají naši bednu do kufry. Chyba lávky, celou cestu do hotelu jsme jeli s otevřenými dveřmi. Ubytování v hotelu byl pro nás

další šok. Žádná ubytovna nebo intr zemědělské školy, jak jsme zvyklí z festivalů v ČR. Ubytovali nás ve čtyřhvězdičkovém hotelu **Uzbekistan** v úplném centru hlavního města. Dokonce přiběhli i poslíčci pro kufry. A dveře ve výtahu mají tak vyleštěné, že tam ani nemusí být zrcadlo. Uzbeki pak řešili docela složitý rébus, jak nás vlastně ubytovat. Vedoucí skupiny přece musí být sám, nemůžou být kluci s holkami atd... Nakonec nám dali pět dvoulůžkových pokojů, které jsme si nakonec stejně přerозdělili sami tak, že nám jeden zbyl speciálně pro bednu s nástroji. No, a to už byly asi 3 hodiny místního času, tedy čas vypít trochu becherovky a jít kolem čtvrté spát. Dobrou.

24. srpen 2013 – Taškent, velvyslanectví

Pánům z velvyslanectví se sice podařilo přesvědčit pořadatele festivalu, že se v Taškentu zdržíme o den déle a pojedeme až s další skupinou v neděli, ale tahle informace už se nedostala k pokojové službě. Takže místo vstávání v 9, a to jen pokud chceme snídani, měli Jirka s Maruškou telefonický a pak i osobní budíček od pokojové služby už před sedmou ráno. A že si to nechtěli nechat jen tak pro sebe, začali před osmou zuřivě zvonit i na náš pokoj. Jako kdyby nestačil kostelík venku, co zvoní každou čtvrt hodinu. No co, aspoň jsme došli dřív na snídani - další gastrozážitky. Na švédské stoly jsme zvyklí, ale že by nám v rámci švédských stolů smažili čerstvé palačinky a o kousek dál vejce, to se nám ještě nestalo. Vůbec se o chod snídaně staralo minimálně 30 lidí. Po snídani jsme měli vyrazit na první prohlídku města, pana Masaříka bohužel ale zastihly neodkladné záležitosti, tak jsme si jen posadili na lavičku a rozjímali nad tím, proč se občas třese. Jo, přímo pod ní vedla linka metra. A protože náš hotel stojí u osmiproudého kruhového objezdu, sledovali jsme místní dopravu. Nejčastější barvou auta v Taškentu je bílá, národním vozítkem je Chevrolet Spark/Daewoo Matiz, hojně jezdí taky Chevrolet (Daewoo) Nexia, k tomu mikrobusey GAZ Gazelle.

Před obědem dorazil pan Masařík a dovezl tašku plnou peněz, které vyměnil za naše dolary. Nechybělo moc a byli bychom milionáři. Zdejší největší bankovka v hodnotě

1000 Sumů má hodnotu asi 8 korun. Už prý vydali i pětistícovku, ale nikdo to ještě neviděl. Oběd. A pak převléct do krojů a předladit skřipky. Přijel pro nás ještě jeden nákladáček (starší Toyota Land Cruiser) a jelo se do Machaly (něco jako čtvrť, uliční výbor), kde leží česká ambasáda. Tam už na nás čekala spousta místních lidí. My jsme se rychle doupravili, znovu přeladili a šlo se na to. Přehráli jsme si celý skřipácký repertoár, s pomocí překladatele vysvětlili, na co to vlastně hrajeme a kde se to vzalo. Nakonec jsme ještě předvedli dva původní tance, kominíčka jsme se je i pokusili naučit. Docela nadšeně se hlásili, nikdo se nebál být „ten první“.

Po vystoupení jsme byli pozváni na místní jídlo do místní „restaurace“, což byla velká klimatizovaná **jurta**. S námi šli i zaměstnanci velvyslanectví a jejich známí, se kterými jsme se skamarádili už v letadle. Nesměl chybět přípitek místním vínem (sladké, podobné portskému), na stole byla spousta zeleniny, ať už čerstvé nakrájené nebo salátů. Pak přinesli chleba (vypadá jak velký koláč) a nudlovou polévku s masovými knedlíčky, které trochu pálily. Jako druhý chod se podávaly takové smažené kapsy z těsta plněné skopovým masem, dalo by se říct, že to byly obrovské pirožky (přes půl talíře). Ty jsme si mohli namáčet do kyselé smetany s koprem a pálivou paprikou. Jo, kopr byl i v polévce. A k tomu všemu jsme popíjeli pivo z taškentského pivovaru. No, dá se pít, je z něj více cítit slad (ve vůni i chuti) a je méně chmelené. Ještě jsme pak rychle nakoukli do místní mešity, jeli jsme kouknout do historické části města. Přijeli jsme ke komplexu staveb, kde je uložen jeden z prvních

opisů koránů. Bohužel už měli zavřeno, tak jsme mohli mešitu i přilehlou medresu obdivovat jen z venku. Nakoukli jsme do obchůdku se suvenýry a musím říct, že tu mají úžasné věci za vcelku rozumné ceny, takže určitě něco přivezeme. Dál po cestě úzkými uličkami jsme ještě koupili 3 litry vody a láhev Coca-Coly, dohromady za 6700 Sumů a jeli jsme do hotelu kouknout se na večeri a vzít si věci na večer.

Přemluvili jsme lidi z ambasády, aby nás vzali na projížďku metrem, protože tady jezdí takové vozy, jako u nás při historických jízdách. Jízdenka na metro je jednorázová (platí, dokud nevylezete na povrch) a stojí 800 Sumů. Bez žetonu přes turniket nikdo neprojde, metro hlídá policie i armáda kvůli prevenci před případnými útoky (2004), kontrolují i tašky. Ve stanicích se bohužel nesmí fotit (strategické objekty, hlídají tam další policajti a vojáci), ale některé jsou vystavěné jako velké paláce. A jsou tam výpravčí! Po projížďce metrem jsme se přesunuli na ambasádu, kde na nás čekalo opět drobné pohoštění a tentokrát točené pivo. Studenější a lepší než z lahve. A asi se z něj nějak moc nedá opít, nebo jsme to necítili. Na ambasádě byli kromě velvyslance všichni zaměstnanci i kamarádi z letadla. Pokecali jsme, pojedli, popili, nakonec i zazpívali. Akorát nám zapomněli říct, že mají bazén a že si máme vzít plavky. Nevadí, spodky máme čisté, takže hop! Po jedenácté večer jsme naložili všechny věci a odjeli do hotelu. Před odjezdem si nás samozřejmě ještě zblízka (ze dvou metrů) prohlédli místní policajti před ambasádou. Ale že by pomohli nakládat, to ani náhodou. Ale jinak jsou tu

velice slušní, když nás někde musí kontrolovat, ochotně i dvakrát vysvětlí proč a ještě se za to omlouvají. Máme dojem, že tady u policie dělá snad každý dvacátý člověk, protože nevidět policajta znamená koukat do zdi nebo mít zavřené oči.

25. srpen 2013 – Vlak, Samarkand, soutěž

V 8 ráno jede vlak, takže v 7 ráno odjezd busem od hotelu. Takže pokud jsme chtěli stihnout snídani, museli jsme nastavit budíky na šestou. Nakonec to ani nebylo nutné, protože telefonické buzení od hotelové služby fungovalo i bez objednání. Pohoda, všechno jsme stíhali, dokonce se i trochu najíst (po krátké noci to nejde) a na sedmou jsme naklapali před hotel i s bednou. Tady se projevil náš problém: Kam s ní? Do autobusu se nevešla, Gazella už byla plná... Naštěstí za chvíli dojel mikrobus, co nás vezl už i z letiště, takže řidič přesně věděl, co a jak, bral to s humorem. Někdy po půl osmé jsme konečně odjeli na nádraží spolu s dalšími účastníky festivalu. Docela velkou bednu má i borec z Madagaskaru, lidi z Bangladéše zase táhnou cosi, co vypadá jako várnice na čaj. A pak je tu spousta vcelku normálních nástrojových futrálů. Ale stejně se vždycky všichni seběhnou u naší bedny a ptají se, co v tom je, případně jestli to letělo.

Do nádražní budovy jsme se hrnuli opět dveřmi s nápisem VIP. Museli jsme nechat projet rentgenem nejen všechny kufry a batohy, ale dokonce i bednu. Policajti pak měli o rentgen asi trochu strach, když si uvědomili, kolik to váží. Další problém? Dostat bednu do vlaku, furt nás honili z jedné strany na druhou, mluvilo tam asi pět Uzbeků přes sebe, rozumět jim nebylo, pak se mi snažili cosi vysvětlit rusky, takže směla. No, nakonec se i tohle nějak vyřešilo, bedna se vezla v prvním vagoně v uličce (tam se nechodí) a

museli nějak usadit nás. Kupé ve vlaku byly po třech nebo po šesti, v každém dokonce i televize. Pan Brtník s Jirkou seděli u Francouzů, Marek s Lenkou u Angličanek, já s Maruškou jsme jeli s uzbeckým právníkem a Terezu nacpali do kupé ke Španělům. Cesta vlakem trvala asi 3 hodiny, párkrát zastavil. Po prvních rozpacích se nakonec rozběhla konverzace na všech frontách, jak mezi účastníky festivalu, pořadateli, novináři i běžnými cestujícími. Dámy z Británie furt dokola zkoušely zpívat jednu písničku, Španěl si hrál na kytaru, borec z Madagaskaru se smál, zpíval a se všemi fotil. Dokonce po cestě i roznášeli vodu, takže jsme nebyli úplně na suchu a uběhla vcelku rychle, protože bylo pořád na co koukat.

Zastavili jsme v Samarkandu. Na nádraží nás vítali fanfárami (šilenej kravál z třímetrových horských trub), zpěvem, chlebem se solí a sušeným ovocem. Prošli jsme nádražní halou, zavazadla už nám znova nekontrolovali. Venku před nádražím stály mikrobusy s nalepenými vlaječkami zemí. Úplně nové mikrobusy! Na některých sedačkách byla ještě vidět špatně odtržená fólie. Jeden tam byl speciálně na bágly, takže bedna jela s ním. S námi v mikrobuse jelo pár chlápků z Ománu. A dostali jsme hostesku. Teda hostesa. Jeho jméno si nepamatujeme ani ho nedokážeme vyslovit, tak dostal interní přezdívku „Voldemort“. Cesta do hotelu byla zajímavá. Na každé křižovatce stál policajt a zastavoval dopravu tak, aby naše kolona asi deseti mikrobusem mohla bez zastavení dojet až k hotelu. Celou cestu nás samozřejmě doprovázela policejní auta se zapnutými majáky i sirénami. Občas jezdíme i v

protisměru! :-) Hotel Afrosiab není tak luxusní, jak ten v Taškentu, ale pořád super. Nejvíc nám chybí Wi-Fi na pokojích, tady je jen v hale a to ještě dost pomalá. A taky jim nějak nefungují výtahy, naštěstí bydlíme jen ve čtvrtém patře, takže to v pohodě zvládneme pěšky. I pokoje jsou menší (pořád dost velké), tentokrát jich nemáme pět, ale už jen tři. Ubytujeme se a frčíme na oběd. Po obědě se dozvídáme, že naše soutěžní vystoupení je už dnes a zvukovou zkoušku jsme měli mít v 11:00, protože čekali, že dorazíme o den dřív. No nevádí. Domlouváme se, že by to mohlo jít odsunout, ale pokud ne, tak se zase tak nic neděje. Odsunout to nešlo, takže rychle žehlit, zkusit si to ještě jednou zahrát, sbalit ještě v civilu a hurá na zvukovou zkoušku na Registánské náměstí.

U vstupu do areálu byly opět policejní kontroly, museli jsme vybalit nástroje, dokonce i dát čuchnout psovi. Na tribuně pro diváky ještě probíhaly poslední testy nosnosti. Byla plná vojáků, kteří nejdřív jen seděli a koukali na právě probíhající zkoušky, pak začali všichni skákat a tančit. Nakonec dostali za úkol se odtud co nejrychleji dostat - pro případ evakuace. My jsme si zatím v klidu naladili a čekali, až na nás dojde řada. Nakonec jsme museli Španěly trochu popohnat, protože přetahovali. Náměstí mezi medresami má skvělou akustiku i bez ozvučení, o to větší nářez to je s aparaturou. Nechali jsme si nastavit odposlechy, mikrofony, něco málo jsme si zahráli i zazpívali a jeli jsme se zpět do hotelu převléct. Když jsme se vrátili na náměstí, opět nám kontrolovali nástroje, tentokrát už ne pes, ale nějaká elektronická minohledačka. V sedm to začalo. Teda, první

kapela měla jít v 7. Chvilku po sedmé začaly úvodní proslovy, máme jít třetí, každý má dvacet minut, takže půjdeme nejdřív v celou, říkali jsme si. Chyba lávky, Britové nedorazili, takže jsme šli hned po cimbálovce z Ukrajiny. V tom případě jsme museli taky o něco rychleji naladit, ale to se zvládlo.

A pak to přišlo, vyhlásili něco jako „ČECHIA“, a přečetli, co budeme hrát, samozřejmě v angličtině. Bohužel, zapomněli připojit i původní české názvy a tak četli jen ty opisné bláboly, co jsem si narychlo vycucal z prstu (zkuste zfleku přeložit „Když jsem já s koníčky vláčil“). Tenhle moment nás ale spíš rozesmál a dostal do pohody. Odehráli a odzpívali jsme náš repertoár v pořadí „Beranovská polka“, „Sloužila panna“, „Když jsem já s koníčky vláčil“, „Třásák“, „Přes beranov je mosteček“, „Tluču, tluču“, „My kozlovský formani“ a „Skřipácké Tuše (Beranovská chaso, Truc na truc, Kořalinka psinka, Hačó)“ a musím říct, že jsme si žádné vystoupení dosud takhle neužili. Náš průvodce se s námi snažil mluvit o tom, abychom se nebáli, neměli trému. A ona se fakt nedostavila. Celé i s minutou zvučení nám to trvalo necelých 19 minut, takže do časového limitu jsme se v pohodě vešli (na rozdíl od Ukrajinců).

Jen co jsme slezli z pódia, už se k nám hrnula reportérka taškentké televize (rusky mluvící) a hned chtěla dělat interview. Mluvil s ní prvně pan Brtník, protože rusky něco umí. Pak se ale obrátila na zbytek z nás, že by chtěla ještě slyšet, jak se nám na festivalu líbí atd., klidně i česky. Tak

jsem se toho ujal, ale narazil jsem hned na začátku. Název festivalu „SHARQ TARONALARI“ je totiž vcelku jazykolam, o to víc, pokud máte hubu přepnutou do angličtiny. Řekl jsem jí, co chtěla slyšet (jak je to tu krásný, všichni hodní, připadáme si jak střed světa...), ale na konci jsem udělal obrovskou chybu - řekl jsem slovo „úžasný“. V ruštině znamená zhruba svůj pravý opak, takže jsem celý svůj proslov musel zopakovat znova. Pak jsme se šli konečně koukat na ostatní skupiny (v průběhu rozhovoru jeden a půl čísla uteklo). Sedli jsme si někam na tribunu a koukali postupně na Bangladěšany, běloruské bábušky, Malajce, černochoy z Burkiny Faso, Kyrgyzstánců a ještě na Francouze. Ti byli tak nudní, že jsme se v průběhu jejich vystoupení rozhodli nechat se odvézt zpět do hotelu na večeri. Za tu dobu, co jsme seděli na tribuně, jsme stihli ještě dvě interview - jedno se známým novinářem z vlaku a druhé s jeho kamarádkou. Pan Brtník mi to vůbec nedělal lehké, když diktoval nepřeložitelné věty. Po večeri jsme ještě koukli, co se děje po hotelu (muzika) a šli jsme konečně vcelku brzo spát.

26. srpen 2013 – Totální přežrání

První snídaně, kdy jsem konečně mohl jíst. Ne, že by byly v předchozím hotelu špatné, ale teď konečně jsem se na to vyspal. Konečně trochu volna. Ráno jsme nemuseli nikam spěchat (až na oběd), takže jsme ještě zalezli do pokojů a postelí. Po obědě jsme hromadně naskákali do hotelového bazénu. Byli jsme tam tou dobou úplně sami, postupně se pár lidí přidalo. Celé odpoledne jsem se z našeho „průvodce“ snažil vytřískat informaci, v kolik vlastně pojedeme večer na vystoupení, protože dlouho nic nevěděl. Pak to konečně někdo připsal tužkou na nástěnku, takže už stačilo zjistit, že to je čas odjezdu. Bylo nám řečeno, že to bude v nějaké obci - machale - nedaleko Samarkandu, jmenovalo se to Жомбой тумани (pro azbuky neznalé „Žomboj tumany“, anglicky „Jomboy district“). Spolu s námi tam jeli vystupovat Ukrajinci a taky soubor z Ázerbajdžánu. Před hotelem jsme naskákali do tří mikrobusů (ne, že bychom se nevešli do dvou, ale tak jako proč ne) a s policejním doprovodem před i za námi jsme vyrazili na asi 30 minut dlouhou cestu. Ten autobus celou cestu asi nesmí zastavit! A nezastavil! Jezdili jsme na červenou, na zelenou, v protisměru, ale nezastavil.

V Жомбой nás přivítali chlebem a solí, ukázkami prací místních lidí, ukázkami hudby a tradičních nástrojů. Tímto špalírem jsme si museli projít k pódiu. Prvně to vypadalo, že máme vystupovat hned, teda že hned už bylo pozdě, ale nakonec se ukázalo, že pohoda. Prvně se trochu předvedli

místní, pak až jsme přišli na řadu my, po nás Ukrajinci, Ázerbájdžánci a opět zase trocha místního popu. Připadá nám, že všichni místní tu zpívají na playback. Jen co jsme slezli z pódia, hned po nás chtěli interview pro televizi. Člověk se ani nestihne podívat na ostatní vystoupení, protože furt kecá do kamery. Někdo z místních chtěl zase sepsat naše dojmy v psané formě, zhruba na jednu stránku, takže mě čekalo dalších „příjemně“ strávených 15 minut psaní. Když už na konci hráli opět místní, začalo se to před pódiem roztancovávat. My jejich muziku nechápeme, zjistili jsme, že se dá počítat jak na dvě, tak na tři, čtyři, ale třeba i pět dob. A pak si nějak vyberte kroky. Jde do toho skoro všechno, od kozáčka přes verbuňk až po Makarenu. Pro jistotu jsme ale stejně první kroky potrénovali u občerstvovacího pultíku (jídlo, sladkosti, voda, kola, koňak, vodka).

Skřípky se jim tu hrozně líbí - asi jim to chrčení připomíná místní muziku. Jakmile skončil oficiální program, přesunuli jsme se o kousek dál k prostřeným stolům. Zdejší hodování se vyznačuje tím, že je na stole strašně moc jídla, kolem stolu hodně málo místa. Bylo nám vysvětleno, že je to tak proto, aby k sobě byli lidi blíž. Když jsme ke stolu přišli, ležela na něm docela slušná večere pro každého, ale byl to jen předkrm. Po chvíli začali nosit polévku a potom hlavní jídlo - místní tradiční Pilaf (mastná rýže, cibule, mrkev, česnek, hovězí maso). Mezi tím probíhaly různé proslovy od různých lidí, mimo jiné od místního starosty, pak od někoho z festivalu, i já jsem musel pronést pár slov. Připíjelo se vínem, vodkou, koňakem. U vedlejšího stolu

seděli Ukrajinci, takže se připíjelo „za družbu“. Místní starosta nám vyprávěl, že byl v osmdesátých letech v Československu jako voják - okupant. Hned jsme mu byli bližší. Vůbec Uzbeki znají mimo jiné česká auta (Škoda, Tatra), pivo, Karlovy Vary a Spartu Praha.

Někdy po jedenácté jsme dorazili zpět do hotelu, a protože noc byla ještě mladá a nálada veselá, rozhodli jsme se vzít skřípky a jít hrát naše písničky na terasu. Tento úkol ale přepokládá, že dokážeme nějak umlčet místní píšťaly a místní i africké bubeníky. Povedlo se, dokázali jsme hrát asi půl hodiny v kuse, při tom jsme se občerstvovali naší hruškovicí. Někdo se od nás i napil, myslel si, že je to voda. O to větší pak bylo jeho překvapení :) Nakonec se objevil zvláštní chlápek, asi Uzbek, ptal se, jestli neumíme zahrát nějakou „klasiku“. Chvilku jsme nechápavě koukali, tak začal zpívat **O sole mio** v G dur, což je pro skřípky úplně ideální tónina. Píseň měla s naším doprovodem obrovský úspěch. Pak už nemělo cenu pokračovat, tak jsme odnesli nástroje na pokoj a vrátili se. Ten večer bylo pak ještě hodně veselo, viděli jsme zajímavé hudební fúze (estonská zpěvačka zpívala orientální melodie za doprovodu Indů a lidí z Madagaskaru a Německa). A v baru na terase mají pivo Pulsar. To se vaří tady v Samarkandu a pivovar vlastní Češi, takže chutná dost podobně, jako česká piva. Kolem třetí ráno jsme se navzájem podepřeli a odešli spát.

27. srpen 2013 – Pohádka o prezidentovi a Marušce

Den, kdy jsme nemuseli dělat vlastně skoro nic. Jediný den, kdy tady nemusíme hrát. Začal vcelku hezky, kromě pana Brtníka jsme všichni zaspali snídani, tak jsme přišli na oběd už na dvanáctou. Najedli jsme se a šli jsme sebou plesknout do bazénu. Tentokrát tam bylo o něco víc lidí, než včera, aspoň tam nebylo úplně prázdno. Už od včera jsme prudili našeho průvodce, aby nám sehnal lístky na dnešní zahajovací ceremoniál. To je taky zvláštní, festival běží už dva dny, ale zahájení je až teď. Prý aby tam mohli být všechny skupiny, někteří totiž přilétají později. Zpátky k lístkům. Chtěl, abych je s ním šel vyzvednout do štábu festivalu, ale byla tam taková fronta, že jsem mu řekl, ať mi je přinese k bazénu. Došel docela za dlouhou dobu, už jsem si říkal, jestli se na nás nevykašlal. A hned se začal omlouvat.

V jedné obálce totiž chyběla pozvánka na ceremoniál, ta se jménem Marie Málková. Pozvánka na večerní banket tam byla, ale na ceremoniál ne. Průšvih, bez pozvánky se tam nedá dostat, přijede totiž prezident, zdejší modla, v celém městě jsou přísná bezpečnostní opatření a na ceremoniál se tedy nemůže procpat jen tak někdo. Tak se mě ptal, jestli to dokážu Marušce nějak vysvětlit, že by tam nešla. Řekl jsem si, že nic vysvětlovat nebudu a šel jsem řešit problém. Vytisknout novou pozvánku? Nelze. Tyhle přišly ze štábu z

Taškentu, mají razítko a kolek. Dostat z Taškentu novou pozvánku do Samarkandu? Za 3 hodiny nelze. Přišel jsem na štáb a začal to řešit s šéfkou administrace. Ona neuměla anglicky, já neumím rusky, její poskok, co stál vedle, na tom nebyl o moc líp, uměl tak pět slov. Ležela tam hromada nějakých pozvánek a navrchu byla jedna se jménem „Alzbeta Wesela“. (Vsuvka - odkud vítr vane: Když jsme před měsícem měnili Bětu za Lenku, na ambasádě místo Běty škrtli Marušku. Chybu sice potom opravili, ale už se asi stihla projevit dál.) Tak se ptám, jestli by nešlo tam Marušku procpat s touhle pozvánkou. Tvrdili, že ne, že to kontrolují s pasem (na pozvánce je opravdu napsáno: platné pouze s pasem) a jak se liší i jedno písmeno, mohli by ji i zavřít. Každopádně, tuhle pozvánku jsem si nechal u sebe. Napadlo mě zkusit to nějak vyřešit s ambasádou. S panem Masaříkem jsme měli asi dvacetiminutový hovor, on běhal po všech čertech a zkoušel tam něco domluvit, ale k ničemu to moc nevedlo. Všichni jsou tu Tataři. Nic neví, nic nemůžou. Náš průvodce se aspoň snažil.

Pak nás ještě trochu vypekli, když říkali, že se pojede v 18:00, a najednou za mnou v 16:45 přišel, že se vyráží už v pět, že v šest se zavírají brány. No, na žehlení krojů a oblečení se do nich už nebyl čas, takže jsme jako stejnokroj zvolili souborová trička a něco modrého/bílého k tomu. A ještě jsme si vzali tu dvoumetrovou českou vlajku, kterou jsme zatím jinak k ničemu nepotřebovali (hlavně, že to bylo v pravidlech). Dole v hotelu jsme ještě čekali tak dlouho, jak se dalo, kdyby třeba zavolał pan Masařík, že našel nějaké řešení. Nenašel. Celou dobu jsme se rozmýšleli, jestli brát

Marušku s sebou nebo ji nechat v hotelu. Přišel čas rozhodnutí, už jsme tam byli poslední. Další věc byl telefon. Na pozvánce bylo psáno, že je zakázáno přinášet s sebou na ceremoniál foťáky, kamery a telefony. Řekli jsme si, že ho vezmeme, kdyby náhodou volal pan Masařík, nějak ho když tak schováme. Nastoupili jsme teda s Maruškou i telefonem do mikrobusu a čekali, až nás tam dovezou. Tentokrát se jelo bez policejního doprovodu, celá ulice byla totiž uzavřená pro veškerou dopravu a policajti stáli pomalu každých 50 metrů. Vyložili nás u trochu jiného vchodu než normálně, tam už stála fronta lidí, pár vojáků, tajní policajti v kvádrech a bezpečnostní rámy. Tak jsme zase počkali, až přejdou skoro všichni, abychom se přesvědčili, že ty pasy opravdu kontrolují a lidi jim tam na stolek odevzdávají i cigarety (žádná škoda, krabička stojí 3000 Sumů, cca 26 korun). Když na nás přišla řada, hledal jsem někoho, komu bych vysvětlil náš problém. Ze všech tajných okolo uměl anglicky jen jeden. Aspoň, že tak. Nějak jsem mu to vysvětlil, on to přetlumočil uzbecky sousedovi, chvíli se škrábali na hlavě, nakonec at' teda jde. Telefon jsme před rámem museli odložit na stoleček k cigaretám, ale nechali nás vzít si ho z druhé strany zpátky, jen že ho máme vypnout (mimochodem, nejhranější skladbou v celém Uzbekistánu je „Nokia Tune“, zvoní tady všude, všem a nahlas). Takže rychle SMS Masaříkovi: *“Maruška je vevnitř, sektor 3, řada 6“*.

Našli jsme si svoje místa a usadili se. Nic moc pohodlného, asi jak na fotbale - jen náznak opěradla. To bylo asi 17:55 hodin. Za chvíli jsme měli docela sucho v puse, slunko, i

když nízko, ještě pořád pražilo. Lidi za námi odněkud vytáhli lahev Coca-Coly, tak jsme se zeptali, kde to vzali, a šli jsme si taky koupit pár lahví s pitím. Celou dobu jsme se dohadovali, v kolik to vlastně začne, když na pozvánce bylo napsáno v 18:00. Někdo tvrdil čas na pozvánce, já že v sedm, někdo jiný zase že až zaleze slunko. Poslední dvě odpovědi jsou správně. Po hodině sezení na nepohodlných židlích začal prezident svůj projev. Projev byl uzbecky, po krátkých úsecích ho překládali do angličtiny. Trvalo to 25 minut. V průběhu lidí občas vstali (skoro po každé části) a dopřáli prezidentovi „Standing ovation“. Horší rozcvička jak v kostele. Po prezidentovi se ještě za kecpult postavila ředitelka UNESCO Irina Bokova. Začala mluvit anglicky, tak jsme doufali, že to bude rychlejší. Chyba lávky, překládalo se do uzbecky, trvalo to zase skoro dvacet minut. Pak konečně začali nosit vlajky účastnických států. Měli je seřazené podle abecedy, bohužel, podle ruské, takže jsme pořádně nevěděli, kdy půjde naše, abychom mohli vyskočit s tou naší a pořádně si zakřičet. Naštěstí bylo vždycky vidět, která následuje, takže jsme to zvládli. Pak přišla na řadu spousta tanečních a pěveckých vystoupení místních renomovaných umělců. Bohužel, všechno na playback. V jejich průběhu začali v hledišti vstávat „tajní“ a tahali lidi, aby tančili v uličkách, mezi sedadly, no prostě všude. Už vím, proč tam skákali ti vojáci. Docela se jim nelíbilo, když někdo nechtěl, byli dost neodbytní. Nedostali mě, ale je fakt, že se o to ani nepokoušeli. Jen když před někým ten druhý tancoval, nebylo toho moc vidět. No, co se dá dělat. Jako poslední, nejdůležitější, přišel zpívat ten

chlápek, co s námi zpíval den před tím „O sole mio“. A pak ještě ohňostroj. Všichni Uzbeki koukali k nebi, prezident se rychle vypařil. A byl konec. Celkem pěkná propagandistická akce.

Odjezd do hotelu se jim nějak nepodařil zorganizovat. Všichni se vyhnuli ven a namířili si to pěšky k hotelu. Naši průvodci tam s námi nebyli, kdyby jo, asi by nás donutili čekat, ale takhle nebyla šance. Policajti kolem cesty jen kroutili hlavami, ale neřekli ani slovo. Třeba Francouzi by jim stejně nerozuměli. V půlce cesty jsme potkali mikrobusey, které nás jely vyzvednout. V hotelu na nás čekal slavnostní banquet. Až se většina lidí usadila, proběhly nějaké proslovy. Mluvila opět paní ředitelka UNESCO a tentokrát pro změnu premiér Uzbekistánu. A nosili nám jídlo, pití (i pivo), na stole opět byl nachystaný předkrm (plnohodnotná večeře), víno, vodka, džus. Dole hrála jakási místní kapela (dvoje klávesy, elektronický bubeník, bubeník, elektrická kytara, co nebyla slyšet). Dokonce zazněly dva valčíky. Jinak zase ta jejich šílená hudba, ale ve výsledku jsme tancovali i na to. Byla konečně větší šance potkat úplně všechny soubory, takže někteří z nás vyrazili na pokec k Polákům, vrátili se asi za 5 minut a 4 vodky. Do mě se snažili nalít pár panáků místní tajní, potom, co poslouchali můj rozhovor se slečnou z Estonska (pozastavovali jsme se nad tou propagandou). Někteří pak vcelku brzo odešli hrát na terasu, jiní jamovali u bazénu. Já jsem chvíli lítal jen tak dokola, ještě sem tam něco fotil, sem tam pokecal. Potom jsem potkal v restauraci kamaráda novináře z vlaku, měl s sebou ještě další tři kolegyně, tak

jsem se zdržel i s nimi. A nakonec jsem zakotvil u bazénu, kde seděly dvě Američanky, Estonka, houslistka z Walesu a pár Gruzínců. A tam jsem vydržel se svým jedním lahváčem asi do 4 ráno. Nechali mě dokonce zahrát si na bendžo a housle. A Estonka nás všechny učila hrát na brumle.

28. srpen 2013 – Den, kdy to přišlo

Ve skrytu duše jsme doufali, že nás to třeba mine, dlouho to tak i vypadalo. Všichni nám tvrdili opak, že tady prostě na každého jednou dojde. Ve středu došlo i na nás. Ale stejně jsme odolávali dlouho, o dva dny déle, než je běžné. Jo, o čem je řeč? Zažívací potíže, abych to nazval slušně. Ne, že bychom museli rychle běhat na záchod, to ne, jen se prostě dělo něco nenormálního v břiše. Dokonce jsme to ani neschytili všichni, bylo nás jen pět. Jak to, že až teď? Aha, já se včera snažil abstinovat a zapomněl jsem pít hruškovici. No, co se dá dělat. Shodli jsme se, že živočišné uhlí bude méně drastické než Endiaron, tak jsme začali polykat *brikety*. Já jsem pak prevenci dohnal do extrému, když jsem začal uhlí zapíjet hruškovici. No, byl to už trochu silnější kalibr. Ale jinak jsme fungovali úplně normálně. Konečně nás vzali po snídani na památky. Hurá, konečně venku z „vězení“ hotelu. A super, **“Voldemort”** dostal cedulku se jménem, konečně víme, jak se jmenuje. Stejně bude furt Voldemort. Má tam napsáno **SUHROB HASANOV SHAVKAT O'G'LI**.

Aby to nebylo jen tak, výlet po památkách byl taky zorganizovaný od štábu festivalu. V mikrobuse s námi ještě jely dámy (starší babky a jedna mladá) z Kyrgyzstánu. Ty starší měly krásné zlaté úsměvy. U nás je běžné mít tak jeden dva zlaté zuby. Tyhle dámy měly třeba i všechny. A je to docela móda i v Uzbekistánu. Místní lidé si do zubů ukládají svoje bohatství, když pak náhodou potřebují ve

stáří peníze, stačí sáhnout pro zub. Zpět k cestě. Samozřejmě, i s jedním jediným autobusem musel jet policejní doprovod. Ale tentokrát jen jedno auto. Počasí je super, slunko praží jako vždy, hurá na cestu!

První na řadě byl komplex **Khodja Ahrori Vali**. Je tam mešita, medresa, spousta starých (stovky let) stromů a taky hrob pana Khodji. Šlo o svatého, který dokázal vyřešit všechny spory a zastavit války. Jakmile odešel z města, začali se znova třískat. Poblíž jsme dokonce potkali i paní, která zametala ulici téměř typickým koštětem. No, moc se nechtěla fotit, holky se jí furt motaly pod smeták. Tahle košťata se dokonce dají koupit i jako suvenýr. Stačí, zpátky do busu, jede se dál. Další na řadě byl památník Amira Temura. Teda památník, hrobka (mimo jiné). Kolem je samozřejmě škola - medresa, mešita, krámk se suvenýry, parčík, spousta modlících se lidí. Ale ještě, než jsme tam dojeli, začal Jirka hlásit, že je mu špatně, že bude zvracet, atd. No jo, ale kam? Záchody nikde, v tom šlechtěným trávníku by to bylo vidět dlouho, křoví žádný, koše nízko a spousta lidí okolo. No, naštěstí to nějak zvládl a vydržel. Po krátkém přemýšlení a poradě jsme mu domluvili odvoz policejním autem do hotelu. No, bylo to ani ne půl kilometru, takže bez problému. A zvládl to i v autě. My jsme si zatím prohlédli hrobku, kde je nejen Amir Temur, ale i třeba jeho vnuk Ulugbek. Hrobka je nádherně zdobená, určitě stojí za návštěvu. V místním obchodě se suvenýry (v podzemí) jsem konečně utratil trochu místních peněz. Asi padesát tisíc :-). Stály za to.

Další na řadě bylo Mauzoleum Proroka Daniela. Tedy vlastně jen jeho ruky. Očividně ale nikomu nevadí, že není celý, tohle místo je nejen pro muslimy velice posvátné. Ruka je zalitá v betonovém sarkofágu, který je dlouhý 18 metrů. Lidé tady chodí kolem dokola proti směru hodinových ručiček, modlí se a celou dobu se dotýkají sarkofágu. Kousek pod rukou tryská ze země prý zázračný pramen, ze kterého místní chodí pít a omývat se jeho vodou. I náš průvodce se šel napít a omýt si obličej. My jsme to neriskovali, už takhle polykáme brikety, ještě pít nějakou zázračnou vodu, to tak. Pak si tak sedíme před mauzoleem, čekáme na dámy z Kyrgyzstánu, až si to taky prohlédnou a pomodlí se, a najednou si říkáme „Kde je pan Brtník?“ V mauzoleu není, v jeskyni za rohem taky ne, ani u pramene ho nevidíme. Nevadí, jdeme dolů směrem k parkovišti, třeba bude tam. Nic. Ale při pohledu zpátky nahoru, po schodech ještě dál nad mauzoleum jsme měli jasno. Vylezl nahoru na hřbitov a fotil si tam kytičky nebo brouky. Nám se nikomu nechtělo nahoru, tak jsme poslali průvodce, ať si pro něj dojde. Dole mu pak bylo zdůrazněno, že by se měl držet skupiny a nevzdalovat se, kam nemá. Potom jsme ještě přešli k Ulugbekově observatoři, která je na kopečku nad městem. Z observatoře se zachovala část původního sextantu, k němu bylo o kousek dál přistavěno malé muzeum o tom, co všechno Ulugbek objevil. Náš průvodce nám nedokázal vysvětlit, jak se sextantem pracuje, ale uvnitř to bylo velice názorně vysvětleno, takže super. A hlavně tam byl chládek.

Následoval komplex staveb Shah-i-Zinda. Je to takové velké pohřebiště. Je zde pohřbeno několik významných lidí, skoro každý má svoji velkou hrobku, skoro všechny jsou veřejně přístupné. Je na co koukat. Nahoru vedou schody. Každý schod je vysoký a dlouhý (asi jak sedací části schodů v Jihlavě na letnáku). Když je člověk cestou nahoru a dolů spočítá a vyjde mu stejné číslo, znamená to, že se nahoře nedopustil žádného hříchu. Nám to všem vyšlo. Teda kromě Terezy, nedávala pozor, a nevěděla, že má počítat. Nahoře jsou i dveře, kterým prý říkají „*Brána do ráje*“. Zábava nastala, když jsme odtud měli odjet. Našemu policejnímu doprovodu se totiž vybila baterka v autě. Prvně ho zkusili roztláčit, ale nezadařilo se, auto nenaskočilo. Policajtům tady ale každý rád pomůže, takže za chvíli odkudsi přišel nějaký ochotný Uzbek s náhradní baterkou. Po asi deseti minutách jsme mohli v pohodě odjet na oběd. Pokud vás zajímají památky Samarkandu víc, doporučuju třeba článek [Tyrkysový Samarkand](#) na webu [cestyapamatky.cz](#) nebo pořad [Objektiv z 12. května 2013](#). A pak samozřejmě hledání obrázků Google a Wikipedii.

Po obědě jsme se šli na chvíli natáhnout nebo třeba vykoupat a pomalu zase chystat kroje a oblékat se, protože v 17:30 měl být opět odjezd na vystoupení. Jirka už se dal dohromady, takže to bylo v pohodě. V hale hotelu opět spousta fotek se spoustou účastníků v krojích. Po nástupu do autobusu se ale zase Terka tvářila, že jí není zrovna moc dobře. Respektive sama říkala, že jí je pěkně blbě, do toho ještě těžký kroj, vydýchaný vzduch v autobuse, přimíchal se ještě slabý úpal, střevní potíže, rostoucí zuby moudrosti

a bolesti břicha. Ještě, že autobus popojel jen pár metrů a zase se na někoho čekalo. Terka se ptala, jestli by bylo možné po vystoupení hned odjet do hotelu. Vůbec. Stejně si říkala, že by s námi ráda jela hrát a nenechala nás v tom. To jsme jí s Markem zakázali. Už jednou jsme zažili hraní, kdy jí bylo hodně špatně, nechtěli jsme si to zopakovat. Večer nám za to, že jsme jí z autobusu prakticky vyhodili a poslali do postele, poděkovala. A mohli jsme vyrazit do Оқдарё тумани (pro azbuku neznalé „Okdarju tumany“, anglicky „Aqdarya region“). Pan Brtník měl cestou proslov, že od teď budeme chodit spát už o půlnoci a omezí nám alkohol (haha, to by mě zajímalo, jak zabrzdí toho chlapa, co pořád dolívá), aby nám další den nebylo blbě. Marně jsme se mu snažili vysvětlit, že Tereza šla spát už o půl jedné (první z nás) a skoro střízlivá. S námi tentokrát jely skupiny z Běloruska, Malajsie, Burkiny Faso a Turkmenistánu. Přijely jsme do vesnice (nebo části města), kde všechny domky byly stejné novostavby. Bylo nám vysvětleno, že to tady celé vzniklo za poslední tři roky. Zdejší obyvatelé si postavily tyhle typové domky a taky továrnu, kam chodí dělat. Do jednoho domku nás i vzali na návštěvu. Museli jsme se vyzout před vchodem (koberce, muslimové), pak už na nás čekal stůl plný ovoce a ořechů, místní čaj, chleba a třeba ještě rozinky a sušené meruňky. S námi šli do domu Malajci, ostatní šli do jiných. Chvilku jsme poseděli, prohodili pár slov s hostitelem, pan Brtník jim předal jednu broušenou skleničku, co měl u sebe. Uzbeki taky předávali dary. Malajci dostali koberec, my kabát.

Šlo se do centra, kde měl být koncert. Bylo tam všechno. Dětské hřiště, obchod, zdravotní středisko i prostor pro koncerty. Tam už velmi početné publikum bavili místní umělci. Kéž by u nás přišlo tolik lidí i na celý folklorní festival. I tam na nás čekalo drobné občerstvení - ořechy, pistácie, mandle, ovoce, pití. Původně jsme měli jít asi druzí nebo třetí, ale nakonec nás šoupli až nakonec. Po našich předchozích vystoupeních totiž naznali, že uzbeckému publiku se naše muzika asi dost líbí, lidi nadšeně tleskají, chtějí se fotit. A tak z nás udělali finišmany. No, co se dá dělat, už jsme měli vybaleno, naladěno. A já se pomalu začínal pokukovat po záchodu. Odchytil jsem si jednoho z pořadatelů, on že nás tam dovede. Vedl nás někam ke zdravotnímu středisku, hurá, tam by mohli mít normální. Chyba lávky. Jen díra v zemi, tma, smrad. To nedám, leda, že by u toho měli i sprchu. Cestou zpět jsem si do Uzbeka rýpnul, že jsem chtěl záchod, ne smradlavou díru v zemi, on se chudák začal hned omlouvat, jako kdyby za to mohl. Tak jsem si sedl do zasedačky zdejší machaly na stůl, opřel se o basu a snažil se minimalizovat svůj pohyb. Chvilí se to i dařilo, než se začali rojit místní a chtěli se fotit. Furt! Jeden, pak další, pak spolu, pak ještě se třetím, pak jen druhý a třetí, pak prošel kolem někdo další v kroji, takže znova desetkrát, zase někdo přišel. Už mi ta „sláva“ leze na nervy. Jdeme konečně na pódium. Tereziny skřipky má Maruška, písničky snad zahraje, ostatní holt bude bez druhého hlasu. Pohoda, všechno vyšlo. Po vystoupení rychle do autobusů. Hurá, jedem na hotel, tam je záchod!

Chyba lávky. Ujeli jsme asi půl kilometru, všichni ven na oficiální večeři. Kde tu mají záchod? Pouštím ještě ty, co stojí přede mnou. Sakra, zase jen díra, ale už je tu aspoň světlo, cihly - šlapky a ani to tak nesmrdí. Stejně to nedám a ještě se mi tady při marném pokusu vypadl telefon z kapsy a natloukl si roh (aspoň, že nepadl do díry). Trpím. Na stole leží už tradičně předkrm (ovoce, ořechy, mandle, salám, sýr, kuře, chleba), je nachystané pití (voda, kola, víno, vodka čaj). Chvilí nás nechají spásat tohle všechno, strejda, co s námi jezdí jako asi-taky-průvodce, se všem snaží nalít vodku. Důrazně mu vysvětluju, že mi není dobře a že nechci. Napotřetí pochopí. Tuhle večeři máme opět s muzikou. Bohužel, místní kapela má ozvučení. A reprák namířený přímo na náš stůl. Zvukařská odbočka: nepoužívají tu odposlechy, repráky mají za sebou, jedou asi na plný výkon a ještě z toho tahaj vejšky. Hudební sluch trpí. Pomáhá strčit si prsty do uší, zpěvák pak zní jak ženská. Pak přinesli polévku. Silný kuřecí vývar s nudlemi. Super. Potom přišel jakýsi mezichod. Kousky hovězího (místy i s kostí) v jakési červené omáčce (paprika, rajče), k tomu chleba. Zrada, na stole není nůž (opět muslimská tradice), takže jen ochutnám a nechám to být. A pak zase [pilaf](#), směs rýže, zeleniny, koření a hodně oleje. A k tomu kousek masa. Tak zase něco málo sníme, ale ne moc, tohle už jsme tu jednou měli. Po jídle už nejen já koukám, že už bychom mohli jet. I Malajci už jsou nervózní. Dokonce i bábušky z Běloruska už se zvedly. Bohužel ne k odjezdu, ale ke zpěvu. Vystřídaly kapelu, aspoň, že zpívaly známé písničky jako Kat'ušu a Kalinku. Další pokus o útěk,

už se zvedá víc lidí. Znova jsme zastavení a usazení. Slova se ujal pan starosta, chvíli řečnil, pak rozdával obrovské kytice a dárky - talíře. Pak ještě bábušky začaly zpívat, rozjetí, mírně připití černoši se přidali a začali taky blbnout. Naštěstí Malajci se tvářili celkem nekompromisně a pomalu se sunuli do autobusu. Rozdáme úsměvy ještě na pár fotek a zdrháme taky. Bělorusky stihly cestou k busu (30 m) ještě jednu Kat'ušu a pak už se taky naložily. Hurá, jedem! Je skoro půlnoc, takhle pozdě jsme se ještě nevraceli. Na pokoji jsem první. Jak se říká: *Kdo tvrdí, že sex je nejlepší věc na světě, ten se v životě pořádně nevys****. A pak jsme šli asi spát. Nebo možná ještě na chvíli dolů. Nevím, předchozí zážitek zastínil všechny ostatní. Jo, a pokud chcete podnikat v Uzbekistánu, zkuste rozšiřovat evropské záchody, případně dělat osvětlu ve zvukařině, budete mít úspěch. Dobrou, zítra jedem do Buchary, tam budou velbloudi!

29. srpen 2013 – Výlet do Buchary a koncert, kde bylo diváků jak v Česku

Na dnešek jsme si s panem Wachtlem domluvili, že nás vezme na výlet do města Buchara. Je to asi 4 hodiny cesty, tak jsme byli domluvení už na devátou. Ještě včera jsme o našem plánu řekli Voldemortovi, ten se chudák zděsil, protože kdybychom odjeli z města, měl by průšvih. Nahlásil to na štábu, tam mu řekli, že musíme mít na takovou srandu povolení od ředitelství festivalu (v Taškentu) a to se rozhodně nestihne vyřídit ani za půl dne, natož hned ráno. Tak jsme panu Wachtlovi ráno volali, že to asi neklapne. Tak zkoušel ještě něco domlouvat, ale nemělo to smysl. Vymysleli nám alternativní program. První cesta vedla k mauzoleu Immáma z Buchary. Pro muslimy je to prý velmi významné poutní místo, sjíždějí se sem i z velmi dalekého okolí (jednu takovou partičku jsme tam taky zahlédli), podobně jako třeba do Mekky. Opravdu, kolem hrobky je vybudovaný krásný areál, velká mešita, park, v něm několik staletí staré stromy. A jezírko, ze kterého lidé pijí vodu, asi zase zázračná. Tuhle kratochvíli oželíme a jen přihodíme pár mincí. Potkali jsme tu i dvě svatby. Je to tu tradice, že při svatbě navštíví novomanželé nějaké poutní místo. Svatby tu vůbec dost žerou. Salonů se svatebními šaty jsme viděli asi stejně jako ochodů s potravinami, na svatbu bývá pozváno klidně i 700 hostů. Pak jsme se ještě vydali přes silnici na místní trh. Suvenýry vypadají spíš jak u nás na pouti, tak nic. Policajt, co nás dneska doprovází, prý sloužil

u nás ve Vysokém Mýtě dva roky na vojně (taky jako okupant). A málem bych zapomněl, po včerejších nevolnostech s námi dneska jezdí **sanitka s doktorem**.

Další zastávka: Muzeum Afrosiabu. Co je to vlastně Afrosiab? Kromě toho, že to je název našeho hotelu, je to taky původní název města Samarkand, pochází z dob Perské říše a je to složenina slov *město* a *řeka*. Muzeum je ukazuje, jak město vypadalo po jeho založení, tedy zhruba před 2750 lety. Vytaveny jsou zde nádoby na ostatky, keramika, hračky, hrací kostky, hrací kosti nebo třeba cihly z původního opevnění města. Zajímavá byla taky rekonstrukce nástěnných maleb z tehdejšího paláce. V tomhle muzeu taky konečně byl průvodce, teda průvodkyně. Dala nám na výběr jazyk výkladu, i s ohledem na chlápky z Ománu, co šli s námi, jsme jasně zvolili angličtinu. Já jsem překládal, abych se mohl soustředit mi i Marek zabavil foťák, ostatní poslouchali. Už před tím jsme ukecali policajta, že se chceme podívat na trh. Při přemlouvání nám dost pomohly jeho sympatie k Československu. Mikrobus nás vysadil kousek od městského trhu (Siob Bazaar). Vzali jsme útokem jeden obchůdek se suvenýry, tam jsme smlouvali a smlouvali, protože bylo docela draho. Dost nám tady pomohl pan Wachtl, moc se s nima nemazal. Chtěli jsme ještě nakouknout přímo na trh, kde se prodávají potraviny - mouka, ovoce, rýže, prostě všechno, ale nestihli jsme to. Chleba (ljepoška) se tu prodává tak, že tu jezdí kluci na kole, každý jich má tak 50, kdo si ho stopne, ten ho má. Místo trhu jsme se šli kouknout do komplexu Bibi

Chánúm. Je to ve své době největší mešita v muslimském světě, mohlo se tu naráz modlit až 10 000 věřících. Před mešitou stojí velký kamenný podstavec na korán. Celý komplex nechala podle pověsti postavit manželka Amira Temura, když byl zrovna na válečném tažení. Jiné zdroje říkají, že stavěl přímo Amir Temur za peníze z indického lupu jako odčinění za obrovské krveprolití, které tam způsobil.

Večer nás čekal koncert v místní hudební škole. Byl zvláštní několika věcmi. Nebylo to moc daleko (přímo v Samarkandu), bylo to vevnitř a nebyla tam pak večere. Tím, že byl koncert v sále, byla dost omezená kapacita. A jak byl dlouhý, začali se lidi pomalu ale jistě vytrácet. Připadali jsme si jako doma - poloprázdný sál, mizející lidi! No, kdo tam všechno kromě nás byl? Úplně na začátku nám něco předvedly místní děti, pak už to bylo na účastnících festivalu. Jako první přišli se svojí show Thajci, ze začátku byli zábavní, ale po delší době už začali nudit. Potom přišla kapela z Íránu, ti uspávali od začátku až do konce. Po nich byla na řadě moje kamarádka z Estonska. Na její vystoupení jsem se těšil, povídalo se s ní dobře, tak jsem chtěl vědět, co předvede. Předvedla opravdu úžasný hlas, zahrála na dudy, jakousi podivnou flétnu, ale největší úspěch mělo sólo na brumle. Nechápu, jak to dělá, já byl rád, že jsem z toho dostal vůbec nějaký zvuk. Potom přišlo další pro nás velmi očekávané číslo - Slováci. Za Slovensko byla na festivalu cikánská cimbalovka z Bánské Bystrice. Aha, už chápu, proč jsme si jich doteď pořádně nevšimli, splývali s ostatními účastníky festivalu. Ukázali technicky

dokonalou hru, na cimbalistu bych potřeboval zpomalený záběr, jeho ruce kmitaly tak rychle, že nebyly vidět. Ale jak viděli, že už není moc pro koho hrát (při vystoupení bandy z Íránu dost lidí uteklo), zabalili to po čtyřech skladbách. Pak přišli Francouzi a my jsme šli ladit skřipky. V klidu jsme naladili a už jsme jen čekali, až oni skončí. Stejně jako Slováci jsme odmítli mikrofony - tady to uřveme. Odehráli jsme si svoje, docela jsme si to i užili, byl to přeci jen poslední koncert. Nečekaný okamžik nastal na konci. Tady účinkující nedostávali žádné velké připravené kytice. O to větší radost holkám udělalo, když na konci z publika vyběhly děti, vytrhly pár růží z květinové výzdoby a daly jim je. Konečně upřímná kytky. Pak ještě nezbytná čtvrt hodinka focení (zvláštní, zase jen my), podpis do pamětní knihy a hurá do hotelu na večeri.

Tady je teď prostor pozastavit se nad hotelovou stravou. Všechna jídla probíhala formou bufetu. Ke snídani bylo na výběr několik druhů pečiva (chleby, buchty), různé sýry, tvaroh, salámy a uzeniny, samozřejmě byly i cereálie (corn flakes, kuličky, vločky), k tomu mléko, jogurt, kyselé mléko, marmeláda, k tomu někdy i lívance, palačinky (suché nebo plněné tvarohem) nebo třeba vejce (volské oko). K pití čaj, kafe, voda, džus, mléko. A taky ještě spousta ovoce. Obědy a večere se od sebe moc nelišily. Z příloh byla vždycky pohanka, rýže a těstoviny, občas i bramborová kaše. K tomu různé druhy masa, jednou jako guláš, jindy pečené kuře a různé další variace. A vždycky k tomu ještě vždycky dvě polévky (často podobné). Na druhé straně uličky byly různé saláty, často se v nich vyskytovala

grilovaná cuketa ve směsi jiné zeleniny, jindy dost červené řepy, případně třeba těstovinové saláty. Ze salátů byl vždycky cítit kopr a koriandr. Ovoce (meloun, švestky, víno) bylo vždy samozřejmostí.

Po večeri jsme se šli převléct a domluvili jsme se s cimbálovkou, že budou někde hrát a půjčí nám nástroje. Když jsem slezl s notebookem dolů do haly, abych dal na blog článek (ne tenhle, úterní), ostatní už tam byli, Slováci zrovna hráli nějaký rychlý čardáš. Hned mě odchytila Američanka (s chlupatýma nohama) a se slovy „Vy tam u vás tancujete polku, ne?“ mě vytáhla do kola. Chudák nevěděla, že to ještě zrychlí. No, Marek s Lenkou a Jirka s Maruškou nás v tom aspoň nenechali samotné. Nahrál jsem text na internet, odnesl notebook do pokoje, vyměnil košili a rychle zpátky. Cimbálovka si za chvíli chtěla dát pauzu, tak jsme si od nich půjčili nástroje a začali hrát sami. No, chlapi docela koukali, nečekali, že to taky umíme. Stejně tak koukali i ostatní. Protože nás bylo málo a neobsadili jsme všechny jejich nástroje, začalo docela zajímavé prolínání. A tak se chvíli hrálo. Jenže za chvíli přišla Triinu (Estonka), že z hotelu už na vlak odjíždí Španělé a hlavně Kilema z Madagaskaru, tak že jestli se nepůjdeme rozloučit. Nemohli jsme si to nechat ujít, tak jsme šli udělat pár mexických vln před hotel. Po návratu k cimbálu jsme ještě chvíli hráli, postupně jsme ale vrátili nástroje a oni je pak pomalu pouklízeli. Nevadí. Všichni jsme se tak nějak rozprchli do různých koutů hotelu, všude možně se něco dělo. Venku zase někdo bubnoval, na konci haly u schodů do jídelny hráli Francouzi, na druhém konci se sešli Gruzínci, Lotyšci,

Litevci, Angličanky, Američanky a zpívali. Zajímavé to bylo všude. Mára tančil na balkoně, myslím, že k tomu měl i početný fanclub, Maruška se chytla hruškovice a Slováků, Terka s Lenkou si udělaly party s vínem na „posteli“ na terase a Jirka ani nevím. Pan Brtník šel spát. Já jsem tak nějak rotoval mezi všemi, až odešli, tak jsem si od nich vzal zbytek vína a usadil se u Gruzínců. Po čtvrté ráno jsem naznal, že už je čas jít spát (došlo mi víno).

30. srpen 2013 – Už je konec

V pátek jsme měli volno. Jediná věc, kterou jsme vyložene museli udělat, bylo zajistit odvoz čtyř lidí z letiště do Jihlavy. Já jsem pro jistotu zarezervoval žluté autobusy, kdyby se náhodou nikdo neobětoval. Nakonec se obětoval Lenčin strejda. Po obědě (pro některé po snídani) jsme vyrazili do města. Poprvé bez policejního doprovodu i bez Voldemorta. Vedl nás tentokrát pan Wachtl. Vyrazili jsme do restaurace Zlata Praga. Ale protože to bylo daleko a pořádně jsme nevěděli kde přesně, chvíli jsme počkali na auto z ambasády (zrovna přijíždělo do města), aby nás tam hodilo. Asi dvacetiminutové čekání na křižovatce dvou rušnějších ulic nám umožnilo poznat místní dopravu trochu detailněji. Vozový park se tady složením neliší od Taškentu, jen Žigulíky a staré otrískané Volhy tu jezdí o trochu víc. A taxíky mají žlutou barvu, ne bílou. Při čekání na červené se tu nestojí na čáře, ale až úplně na hraně křižovatky. Jeden semafor je tu totiž i na protější straně křižovatky. Zdá se to jako blbost, ale docela to zrychluje. Pokud náhodou někdo zastaví už na čáře, ti další ho troubením poposunou. Klakson je tady vůbec asi nejdůležitější součástka, opravuje se hned, jak se rozbije. Když chcete chytit taxíka, stačí udělat tak dva kroky do silnice. Než jsme stihli přejít křižovatku, už nám jeden zastavil.

V restauraci Zlata Praga jsme si dole v pivnici dali jedno malé točené nefiltrované pivo Pulsar, holky se vyfotily s

místní obsluhou a pak jsme ještě šli nakouknout do horního patra na interiér restaurace. Je fakt udělaná ve stylu Prahy, v jednom koutě stojí model Prašné brány, na zdi je namalované panorama Prahy. Zrovna tam chystali svatební výzdobu, tak jsme jen nakoukli, udělali pár fotek a zmizeli. Za chvíli dorazili řidiči s oběma auty. Ještě jsme zastavili kousek od hotelu, abychom viděli i normální domy a lidi, nejen upravený hotel a památky. Ještě fotka u zpívající fontány s hotelem a velkým poutačem na festival v pozadí a hurá do hotelu balit. Protože jsme věděli, že dneska nestihnem večeři, poslali jsme řidiče, aby nám na cestu nakoupili místní chleba - ljepošku. A abychom si dovezli i kousek domů, tak rovnou čtrnáct kousků. V hotelu jsme rychle balili kufry, Voldemort (Suhrob) nám po cestě vyzvedl a předal pozvánky na ukončovací ceremoniál. Maruška opět dostala tu se jménem Alžběta Weselá, ale teď už jsme to moc neřešili. Před odjezdem na ceremoniál jsme ještě naložili všechny věci do aut, na ceremoniál bylo stejně zase zakázané tahat telefony a foťáky. Na ceremoniálu jsme opět museli sedět hodinu předem. No, co se dá dělat, kdyby aspoň ten stánek s pitím měl otevřeno. Trochu jsme podcenili počasí, najednou se dost ochladilo, s čímž jsme fakt nepočítali. Čas ubíhal pomalu, byla nám zima. Párkrát jsme se to snažili ze srandy roztleskat, docela se to chytlo, pořadatele to bohužel nepopohnalo. V 19:00 slunko zapadlo za medresu a mohlo se začít. Na začátku tentokrát jen jeden proslov, pak nějaké vystoupení a šlo se k předávání cen. Kromě cen festivalu se udělovalo i několik vedlejších cen - cena starosty města, cena univerzity a tak

podobně. Pak zase taneční vystoupení a hned potom už konečně třetí, druhá a první cena, nakonec Grand Prix. Bylo trochu zvláštní, když se o jednu cenu dělily Korejky a Čínanky, určitě se spletli a měli jsme tam jít my. Grand Prix vyhráli Indové. Kolem čtvrt na devět jsme zaveleli odchod, museli jsme se totiž ještě stavit v hotelu na recepci, aby si tam vyplnili něco z našich pasů a nám dali jakési papírky, že jsme bydleli v hotelu a ne někde pokoutně. Takže poslední cesta mikrobusem s policejním doprovodem.

Zatímco na recepci vyřizovali papírování, my jsme ještě nakoupili pití na cestu, stihli jsme se rozloučit s těmi, co dorazili z ceremoniálu taky o něco dřív. Potom jsme naskákali do ambasádních Toyot Land Cruiser a vyrazili jsme do Taškentu. Za chvíli nastala zvláštní věc. *“Proč sakera stojíme?”* - pár udivených pohledů na všechny strany, nikdo neví - *“Aba, ona je červená!”* Nějak jsme si za ten týden zvykli, že prostě nezastavujeme. Po pár kilometrech jsme se ještě museli stavit na benzínku pro naftu. Nafta tu není úplně běžně dostupná, takže se musí cesta plánovat velice pečlivě s ohledem na pumpy. Mimochodem, litr stojí 2600 Sumů. Natankovali jsme (trvalo dlouho), řidič zaplatil (trvalo ještě déle - spočítejte 300 000) a jelo se. Cesta probíhala v pohodě, jen za jedním mýtem/celnicí jsme zjistili, že nám nějak chybí druhé auto, ve kterém jedou bágly a Maruška. Jeden telefon a bylo jasno. Píchlí. Teda, prorazili gumu, byla úplně na kaši. Tak jsme chvíli počkali, až nás zase dojedou a pokračovalo se. Dálnice v Uzbekistánu je stejně vtípná, jako celá doprava. Občas tam potkáte člověka, krávu, neosvětlené auto, auto v protisměru, často stánky u

pravého kraje, o vodorovném značení (pruzích) si můžete nechat rovnou zdát, se značkami to není o moc lepší. Dálnice je prostě asfaltová silnice, občas široká na dvě auta, jindy třeba na šest. A její povrch často vypadá zhruba jako Srázná nebo Brněnská ulice v Jihlavě, jen se po tom bez problémů jezdí klidně i přes stovku. Při předjíždění se na předjížděné auto hodně bliká dálkovými světly.

Na letišti na nás čekal pan Masařík. Když nemohl najít nikde poblíž vchodu vozíky na kufry, hned pěkně sjel policajta v budce, co tam hlídal. Ten sklopil uši a ukázal, kde jsou. Samozřejmě jsme hned museli ukazovat bednu. U přepážky na kufry jsem to tak nějak vyřídil skoro za všechny, na kufry nám nalepili i cedulku „Priority“. Ještě jsme jim nacpali bednu a šli jsme vyplňovat celní deklarace. Ale ne u stolečku na stojáka jako všichni, pan Masařík nás zavedl do VIP lounge. Tam bylo opět nachystané občerstvení, pití, stoleček, křesla jak na zámku, obrovská televize a v ní zápas Chelsea - Bayern. Vyplnili jsme deklarace, připojili registrace z hotelů, pasy a dali jsme to celníkovi, aby udělal pasovou kontrolu. My jsme zatím jedli sušenky, pili kolu a koukali na fotbal. Za chvíli přiběhla asi nejhezčí Uzbekka, jakou jsme za ten týden viděli, a ptala se, kolik chceme káv. No, proč ne. Jak se čas pomalu přibližoval ke 2:40 (čas odletu), trochu jsme znervózněli. Bylo už lehce po půl a paní, co měla naše pasy byla pořád někde v útrokách svojí kabinky, nikdo pro nás zatím nepřišel. Pánové z velvyslanectví nás uklidňovali slovy: *“Počkejte, až skončí fotbal.”* A taky že jo. Skončil fotbal, přišly orazítkované pasy, všechno OK. A taky se začali

hýbat čtyři Uzbeki (policie, voják, celník), co seděli na druhém gauči. Za chvíli nás odvedli ještě k rentgenu na batohy, Maruše se tam vzpříčil obraz a trochu zakřupal, takže si pak ani nevšimli lahve koňaku, kterou jsme měli předat někomu na sedadle 19A (nebo si ji nechat s tím, že nám ji sebrali). Jakousi chodbou jsme předběhli celou frontu u brány do letadla, ale nebyla dlouhá, tak jsme v ní nakonec počkali. A tady v tomto místě přestáváme být VIP a stáváme se zase běžnými pasažéry Economy class. Při průchodu začátkem letadla jsme si všichni v duchu říkali *“Proč nemůžeme zůstat tady?”* Celý let probíhal v noci, od země jsme se odlepili něco po třetí hodině uzbeckého času, v Praze jsme dosedli v 6:05. Z letadla šlo cestou pozorovat některá větší města, počínaje Taškentem přes Charkov, Lvov, Řešov, Krakow až po Prahu. Jako jídlo jsme dostali prvně vaječnou omeletu s párkem, žampiony a rajčetem, k tomu ovocný salát, rohlíček a samozřejmě dezert. Jako druhé jídlo se podávala bagetka. Z okna byl většinu cesty vidět velmi pomalý východ slunce, protože jsme mu postupně ulétávali, takže trval asi 3 až 4 hodiny. Přistání bylo v pořádku.

V příletové hale jsme prošli pasovkou, kufry přijely hned, na bednu jsme si museli chvíli počkat u přepážky na nadměrná zavazadla, ale nakonec taky dorazila. U východu z haly už na nás čekal Lenčín strejda, po chvílce dorazil i Pavel Bartoš. No a o půl deváté jsme byli doma v Jihlavě. HOWGH! Očekávejte fotky a shrnující tiskovou zprávu.

